

BURO SRO
t.a.v. dhr. mr. J. van Nuland
't Goylaan 11
3525 AA Utrecht

Datum 7 november 2016
Kenmerk BE/2016/266/r
Uw kenmerk Email d.d. 29 augustus 2016
Auteur(s) T.J.P. den Otter
Projectleider C.J. Blom

BLOM ECOLOGIE
ADVIES & ONDERZOEK

Kerkstraat 4
4181 AB Waardenburg
t 06-44179899
e info@blomecologie.nl
i www.blomecologie.nl
RegioBank 85.01.07.326
BTW NL1182.37.020.B01
KvK 55488609

Oriënterend onderzoek naar beschermde flora en fauna aan de Noordeinde te Hoogmade en de A. de Graaflaan te Woubrugge

Aan de Noordeinde te Hoogmade en de A. de Graaflaan te Woubrugge liggen enkele weidepercelen. Op de percelen aan de A. de Graaflaan is een kleine schapenstal gesitueerd. Op de weidepercelen worden schapen, paarden en koeien gehouden, alle percelen zijn derhalve omheind. De gemeente Kaag en Braassem is voornemens sociale woningen te realiseren op beide locaties. Het bestemmingsplan voorziet niet in deze ontwikkelingsmogelijkheid en dient derhalve gewijzigd te worden vastgesteld.

De beoogde ontwikkeling heeft mogelijk een negatief effect op beschermde flora en fauna en/of beschermde natuurgebieden. Middels voorliggende ecologische quickscan is de (potentiele) aanwezigheid van beschermde flora en fauna en de betekenis van het plangebied voor deze soorten in kaart gebracht.

Buro SRO begeleidt de ruimtelijke procedure en heeft Blom Ecologie verzocht het plangebied te onderzoeken op aanwezigheid van beschermde flora en fauna en vervolgens deze te toetsen aan de effecten van de werkzaamheden en vigerend beleid. Tevens zal indien relevant bij conclusies en aanbevelingen de consequenties ten aanzien van de Wet natuurbescherming (van kracht per 1 januari 2017) cursief worden benoemd.

Onderzoeksdoel

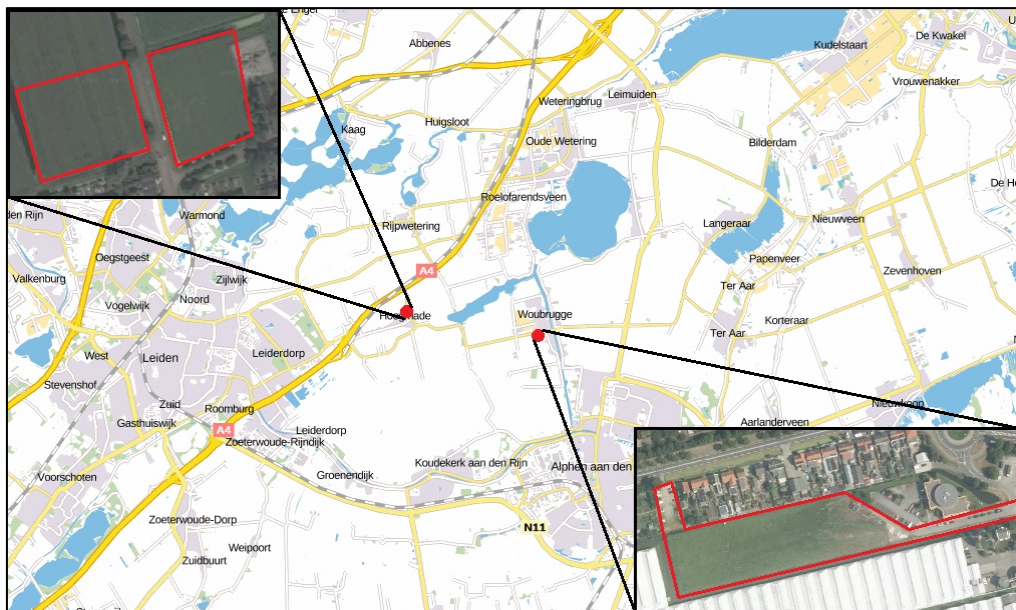
Middels dit oriënterend onderzoek worden de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

- Is het bestemmingsplan dat wordt opgesteld voor het project zoals hiervoor omschreven uitvoerbaar zoals het bepaalde in de Wro (artikel 3.1.6 Bro)?
- Welke, krachtens de Flora- en Faunawet, beschermde flora en fauna zijn (potentieel) aanwezig in het plangebied?
- Welke negatieve effecten treden op voor (potentieel) aanwezige flora en fauna als gevolg van de beoogde ruimtelijke ingreep?
- Heeft de beoogde ruimtelijke ingreep een negatief effect op de instandhoudingsdoelen van Natura2000 gebieden of de wezenlijke kenmerken en waarden van Natuurnetwerk Nederland?

Planlocatie

De planlocaties zijn gelegen aan de Noordeinde te Hoogmade en de A. de Graaflaan te Woubrugge. Aan de Noordeinde zijn twee koeienweiden gelegen. De westelijke koeienweide is momenteel in gebruik, de oostelijke weide niet. Beide weides zijn omheind. Het terrein aan de A. de Graaflaan is opgedeeld in meerdere kleine(re) weides. Bestaande uit een schapenweide met een kleine houten schapenstal en enkele paardenweides. In bijlage 1 zijn een aantal foto's opgenomen die een impressie geven van de planlocatie en de directe omgeving hiervan.

De directe omgeving van de planlocaties worden gekenmerkt door zowel agrarisch gebied als een dorp met woonwijken, infrastructuur, openbaar groen, kassen, oppervlaktewater en speeltuinen. In de directe omgeving van de planlocatie(s) is de Autosnelweg de A4, de provinciale weg de N446, de oppervlaktewateren de Wijde Aa en het Braassemmeer, de dorpen Woubrugge, Hoogmade, Roelofarendsveen en Alphen aan den Rijn gesitueerd.

Figuur 1 De rode stippen en rode kaders weergeven bij benadering de ligging van de planlocaties aan de Noordeinde te Hoogmade en de A. de Graaflaan te Woubrugge (bronnen: ruimtelijkeplannen.nl; gemeente Kaag en Braassem).

Funcieverandering en effecten

De beoogde ingrepen betreft de realisatie van sociale woningen op de huidige weides. Onderstaand volgt een korte opsomming van de ingrepen en effecten:

- Verwijderen omheining, hekwerk, stal en overige constructies: sloopwerkzaamheden en afvoer materiaal;
- Verwijderen (eventueel) overige terreininrichting: graafwerkzaamheden, transport (afvoer) materiaal en groen;
- Terrein bouwrijp maken: vergraven, aanleg nutsvoorzieningen;
- Bouw sociale woningen: allerlei bouwwerkzaamheden;
- Revitalisatie terrein en aanleg verharding: allerlei (straat- en hoveniers)werkzaamheden.

Alle thans aanwezige (ecologische) functies van de planlocatie komen geheel te vervallen. Negatieve effecten die op kunnen treden voor beschermde soorten zijn: vernietiging en/of afname van geschikt leefgebied (permanent) en opzettelijke verstoring (tijdelijk).

Methode

Inventarisatie

De inventarisatie is een oriënterend onderzoek waarbij gedetailleerd een beoordeling wordt gegeven van de aanwezigheid van de specifieke potentie voor beschermde flora en fauna in het plangebied, de betekenis van het plangebied voor de aanwezige soorten en de effecten van de voorgenomen ingrepen op de soorten. De quickscan bestaat uit veldbezoek en raadpleging van externe bronnen.

Veldbezoek

Het veldbezoek is een momentopname van de aanwezige beschermde flora en fauna. Tijdens het veldbezoek wordt het plangebied nauwkeurig onderzocht waarbij ook gelet wordt op sporen en delen of restanten van planten en/of dieren. Het veldbezoek heeft plaatsgevonden op 13 september 2016. De inventarisatie is uitgevoerd op de planlocatie. De weersomstandigheden tijdens het veldbezoek waren; droog, 1/8 bewolkt, 25° Celsius en windkracht 1-2 (Bft.)

Externe bronnen

Vaak zijn er al gegevens bekend over een plangebied en de directe omgeving hiervan. Deze gegevens worden onder andere beheerd in rapporten en naslagwerken en door het Natuurloket (www.natuurloket.nl). Raadpleging van externe bronnen levert vaak nuttige aanvullende informatie op en daarmee een vollediger beeld van de (mogelijk) aanwezige flora en fauna.

Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2017 wordt de huidige Flora- en faunawet samen met de Boswet en Natuurbeschermingswet vervangen door de Wet natuurbescherming (Wnb). Onder de Wet natuurbescherming vervallen de huidige tabellen 1, 2 en 3 waarin de beschermde soorten zijn opgenomen. Tevens zijn er circa 200 soorten niet langer beschermd en worden enkele bedreigde soorten toegevoegd. De soortenbescherming binnen de Wet natuurbescherming is opgedeeld in de volgende beschermingsregimes: Vogelrichtlijnsoorten, Habitatrichtlijnsoorten en andere soorten.

Voor alle beschermde soorten geldt een ontheffingsplicht. Het bevoegd gezag (de provincie) kunnen voor de soorten die zijn opgenomen in het 'beschermingsregime andere soorten' vrijstellingsbesluit nemen en hierin onderscheid maken tussen meer en minder strikt beschermde soorten. Naar verwachting zullen de thans licht beschermde soorten in de Wet natuurbescherming worden opgenomen in het vrijstellingsbesluit.

Beoordeling

Op basis van de bureaustudie en veldonderzoek wordt per soortgroep besproken wat de potentie van de planlocatie en de invloedssfeer daarvan is en welke effecten daarop te verwachten zijn. Omdat voor algemeen beschermde soorten per definitie vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen, is specifiek gelet op zwaarder en strikt beschermde soorten (Ff-wet; tabel 2 & 3).

Vaatplanten

Zwaarder beschermde vaatplanten en/of sporen en delen hiervan zijn niet aangetroffen op de planlocatie (Ff-wet; tabel 2 & 3). De planlocatie bestaat uit weides, gemaaid grasland en sloten met zowel kale als begroeide oeverzones. Op de planlocatie zijn voornamelijk algemene kruiden waargenomen. Waargenomen soorten zijn onder andere: moerasandoorn, riet, raaigras, zwarte els, gewone es, eendenkroos, lisdodde, haagbeuk, madelief en rode klaver. Afleidende uit de waargenomen soorten en de functie alsmede het gebruik van de locatie in relatie tot de habitatpreferentie van kwetsbare en zeldzame soorten wordt de aanwezigheid van dergelijke soorten niet verwacht. Negatieve effecten ten aanzien van beschermde vaatplanten kunnen derhalve worden uitgesloten.

Zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen van en/of (beschermde) zoogdieren aangetroffen. De locatie heeft geen waarde voor grote in het wild levende zoogdieren. Op de planlocatie is een hoge mate van verstoring door mensen middels het gebruik van de locaties als de infrastructuur. Voor soorten die in onverstoorde natuurlijke omstandigheden leven is de planlocatie ongeschikt.

Waterspitsmuizen maken gebruik van het habitat rond zuiver, niet te voedselrijk water met sterk ontwikkelde oever- en watervegetatie. Onder geschikte biotopen vallen voornamelijk natuurlijke poelen, vijvers, moerassen, nattere bossen etc. Een sterk ontwikkelde oever- en struikvegetatie binnen het leefgebied is een vereiste. Tevens jagen waterspitsmuizen ook buiten het optimaal geschikte habitat bij andere oppervlaktewateren. Bovendien dient er voldoende beschutting aanwezig te zijn in de oeverzone om te schuilen, met name om een gevangen prooi te verorberen. (zoogdiervereniging.nl)

De planlocatie schikt, behoudens voedselarm water, over alle vorengenoemde habitatseisen voor de waterspitsmuis, echter blijkt uit verspreidingsgegevens dat de soort niet voorkomt binnen het kmhok van het plangebied. De dichtstbijzijnde waarneming is gedaan op een afstand van ca. 9 km aan de Westeinderplassen. Gezien het ontbreken van geschikte migratieroutes van de waarnemingslocatie tot de planlocatie is het aannemelijk dat de soort niet op de planlocatie voor zal komen. Bovendien is de soort erg gevoelig voor geluidsverstoring. Gelet op het gebruik van de planlocaties, de ligging en de barrièrevorming door de N207, de A4 en de N446 kunnen effecten op de soort uitgesloten worden.

Het incidentele voorkomen van algemene en licht beschermde soorten zoals: vos, konijn, bruine rat en veldmuis kan niet worden uitgesloten. Gezien de geïsoleerde ligging alsmede de dispersie van beschermde grondgebonden zoogdieren worden dergelijke soorten niet verwacht. De voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen leiden niet tot een significante verstoring van beschermde zoogdieren. Bovendien geldt vrijstelling voor eerder genoemde soorten in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen. Negatieve effecten ten aanzien van beschermde zoogdieren kunnen derhalve worden uitgesloten.

Vleermuizen

De werkzaamheden betreft open weide zonder betekenis voor vleermuizen. De werkzaamheden hebben geen betrekking tot het leefgebied van vleermuizen. Effecten op vleermuizen zijn uitgesloten

Amfibieën en reptielen

Tijdens het veldbezoek zijn geen amfibieën en reptielen en/of sporen daarvan aangetroffen binnen de plangebieden. In de omgeving is het voorkomen bekend van o.a. bruine kikker, kleine watersalamander, gewone pad en rugstreeppad (Creemers & Van Delft, 2009; waarneming.nl, 2006-2016). Reptielen worden niet op de locatie verwacht middels het ontbreken van gunstige migratieroutes en de ligging van de planlocaties. Voor reptielen geldt overigens dat een essentiële functie kan worden uitgesloten.

De rugstreeppad is een lastige soort ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen omdat tijdens de werkzaamheden geschikt habitat kan ontstaan en de soort plotseling opduikt. De rugstreeppad (Ff-wet tabel 3) is een typische pionierssoort. Het optimale habitat bestaat uit een dynamische zandig gebied met een natuurlijk of door de mens veroorzaakt pionierkarakter (Creemers & Van Delft, 2009). Verder wordt de soort in mindere mate in diverse landschapstypen aangetroffen. Het pioniersstadium van een landschap bepaalt in hoge mate de aanwezigheid van de soort en is dan ook een karakteristiek element in potentiële habitats. Als de soort in de directe omgeving van een locatie voorkomt waar een pionierssituatie gaat ontstaan is de kans groot dat de soort dit gebied bevolkt. Rugstreeppadden kunnen zich namelijk honderden meters per dag verplaatsen (Creemers & Van Delft, 2009).

De huidige situatie van het plangebied is zeer ongeschikt voor de soort. Echter kan gedurende de sloop- en bouwwerkzaamheden het door de rugstreeppad geprefereerde habitat ontstaan. Om negatieve effecten op de soort te voorkomen wordt geadviseerd maatregelen te treffen die voorkomen dat de soort het plangebied kan gebruiken als voortplantingslocatie.

De aanwezigheid van algemeen voorkomende amfibieën is aannemelijk. Voor deze soorten geldt echter vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen. Ten aanzien van de rugstreeppad en in het kader van de algemene Zorgplicht wordt geadviseerd de werkzaamheden buiten de voortplantingsperiode uit te voeren (maart-augustus). Voorts dient te worden voorkomen dat tijdens de bouw langdurig plassen als gevolg van regenval blijven staan (egaliseren) en hopen puin en/of ander materiaal blijft liggen (direct afvoeren). Indien het om praktische redenen niet mogelijk is om bovenstaande maatregelen toe te passen wordt geadviseerd het terrein gedurende de werkzaamheden uit te rasteren met een amfibieënscherm. Mits vorengenoemde maatregelen worden toegepast kunnen negatieve effecten op zwaardere en strikt beschermde amfibieën en reptielen worden uitgesloten.

Vissen

In de directe omgeving van de planlocatie is enkel het voorkomen van algemene en licht beschermde soorten bekend. In de huidige situatie zijn de sloten begroeid, kaal of afgewerkt met beschoeiing. Aan de waterkant en in het water is vrijwel overal vegetatie aanwezig. Er is aldus geschikt leefgebied aangetroffen voor beschermde soorten als kleine modderkruiper en bittervoorn. Het is voorsnog onbekend of er werkzaamheden aan de oeverzones van de sloten uitgevoerd worden. Derhalve kunnen effecten op beschermde vissoorten niet worden uitgesloten. Indien er werkzaamheden aan de oeverzones voorgenomen zijn en deze voor 1 januari 2017 worden uitgevoerd dient er een geschikte werkwijze toegepast te worden om schade op beschermde vissoorten te voorkomen. Een geschikte werkwijze is om zowel gedurende de voorbereidende werkzaamheden als bij de werkzaamheden een ter zake deskundige aanwezig te stellen. De ter zake deskundige zal het proces coördineren en eventueel aangetroffen (beschermde) vissen verzamelen en uitzetten op een locatie die niet onderhevig is aan de werkzaamheden.

Daarnaast zullen gedurende de werkzaamheden zullen aanwezige algemene vissoorten verstoord kunnen worden door trillings- en geluidsoverlast. Echter zijn er voldoende schuilplekken en voldoende geschikt leefgebied in de directe omgeving aanwezig waar dergelijke soorten naartoe kunnen vluchten en zich aldaar te vestigen. Gelet op de aard van de werkzaamheden, het voorkomen van beschermde soorten en de wetgeving kunnen, indien de werkzaamheden na 1 januari 2017 uitgevoerd worden, significant negatieve effecten op aanwezige vissoorten uitgesloten worden.

Insecten, libellen en ongewervelde

In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek geen (sporen en/of delen van) beschermde vlinders, libellen of overige ongewervelde aangetroffen. Aangetroffen algemene en licht beschermde soorten zijn atalanta en klein koolwitje. De vegetatie in de oeverzone bestaat uit algemeen voorkomende soorten. De betreffende soorten vervullen geen essentiële functie ten behoeve van beschermde watergebonden insecten. De waterkwaliteit van de sloten is niet geschikt voor platte schijfhoren. Daarnaast zijn specifieke omstandigheden die door beschermde insectensoorten worden geprefereerd niet aanwezig (waardplanten, overwinteringslocaties e.d.). Tevens is er geen sprake van een aantal typische habitats zoals dood hout in oude loofbossen of vennetjes en is op basis van landelijke verspreidingsgegevens het voorkomen van slechts een beperkt aantal soorten bekend. Het is uitgesloten dat de beoogde ontwikkelingen een negatief effect hebben op beschermde ongewervelde.

Vogels

In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek een aantal vogelsoorten, sporen en/of nesten hiervan waargenomen. De aangetroffen soorten zijn: waterhoender kauw, huiszwaluw, witte kwikstaart en meerkoet. Dit betreft zowel overvliegende, foeragerende en rustende individuen. De te slopen schapenstal heeft geen functie voor gebouwbewonende vogelsoorten zoals huismus, gierzwaluw en steenuil. Tevens zijn er op de planlocaties geen sporen aangetroffen van uilen of roofvogels die duiden op het gebruik van de planlocatie als foerageergebied (o.a. braakballen, prooiresten, geplukte vogels, zitplaatsen met uitwerpselen/krijtsporen)

Vrijwel alle oevers zijn geschikt als broedlocaties voor watervogels als hoenders en eenden. Gedurende het veldbezoek zijn echter geen nesten aangetroffen. Gelet op de gebruiksintensiteit van de planlocaties worden weidevogels niet verwacht, daarnaast is de schapenstal ongeschikt als nestlocatie voor huismus en gierzwaluw, echter kunnen algemene soorten als merel en winterkoning hier een geschikte nestlocatie vinden. Het is derhalve zeer aannemelijk dat binnen het plangebied zowel in de stal als in de vegetatie algemene vogels broeden.

Teneinde effecten op broedvogels te voorkomen dienen ontwikkelingen buiten het broedseizoen (15 maart- 15 juli) te worden uitgevoerd. De beoogde ingrepen leiden in het broedseizoen mogelijk tot overtreding van de Flora- en faunawet. Mits bovenstaande maatregel in acht wordt genomen zijn negatieve effecten op (broed)vogels uitgesloten.

Gebiedsbescherming

De planlocatie maakt geen deel uit van een beschermd gebied en/of locatie betreffende: Natura 2000, Beschermd natuurmonument, Wetland, Nationaal Park of Natuurnetwerk Nederland. Binnen een straal van 3 kilometer liggen het Beschermd Natuurmonument 'Oeverlanden Braassemermeer', het Nationale Landschap 'Groene Hart' en diverse gebieden van het Natuurnetwerk Nederland (figuur 2).

De ontwikkeling van de zorgwoningen leidt tot een tijdelijke toename in stikstofdepositie (projecteffect). In de toekomst is er aannemelijk sprake van een hogere stikstof depositie door het gebruik van stookinstallaties en een toename in verkeersbewegingen. Een toename in stikstofdepositie kan een effect sorteren op kwetsbare en gevoelige habitattypen. Echter leert de ervaring dat het projecteffect bij soortgelijke en grotere projecten en de afstand tot kwetsbare habitats dat de stikstofdepositie vaak onder de drempelwaarde van 0,05 mol/hectare blijft. Voor de overige effecten (trillingen, geluid, optische verstoring etc.) geldt dat de afstand tot omliggende Natura2000-gebieden per definitie te groot is. Ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland geldt dat externe werking geen toetsingskader is.

Figuur 2 De rode stippen weergeven de ligging van de planlocaties bij benadering. Binnen een straal van 3 kilometer zijn het Beschermd Natuurmonument 'Oeverlanden Braassemermeer', het Nationale Landschap 'Groene Hart' en enkele gebieden van het Natuurnetwerk Nederland (bronnen: synbiosys.alterra.nl; ruimtelijkeplannen.zuid-holland.nl).

Samenvatting en conclusie

In het plangebied of de directe omgeving daarvan komen beschermde diersoorten van de Flora- en faunawet voor. Het plangebied heeft, behoudens kleine modderkruiper en bittervoorn, aannemelijk geen essentiële betekenis voor zwaarder en strikt beschermde soorten (Ff-wet, tab. 2 & 3). De sloten rondom beide locaties zijn mogelijk in gebruik als leefgebied van kleine modderkruiper en bittervoorn. Tijdens de ontwikkeling kan geschikt habitat voor de rugstreeppad ontstaan. De weidepercelen worden mogelijk incidenteel gebruikt door algemene (licht beschermde) amfibieën en zoogdieren. De oevervegetatie, struiken en schapenstal zijn geschikt als broedlocatie voor algemene broedvogels. De planlocatie maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied, Beschermd natuurmonument, Wetland, Nationaal Park, Nationaal Landschap of Ecologische Hoofdstructuur. Gelet op de aard van de werkzaamheden en de afstand tot beschermde gebieden is van externe werking op omliggende gebieden geen sprake.

Wet natuurbescherming (per 01-01-2017)

Voor de thans licht beschermde soorten (Ff-wet, tab. 1) geldt vrijstelling ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen. Onder de Wet natuurbescherming geldt dat het aantasten van het leefgebied van deze soorten ontheffingsplichtig is. Voor deze 'overige soorten' geldt dat op provinciaal niveau mag worden bepaald in welke mate een soort beschermd moet worden. Naar verwachting worden voor deze algemene soorten nieuwe vrijstellingsbesluiten opgesteld. Ten aanzien van kleine modderkruiper en bittervoorn: voor deze zwaarder- en strikt beschermde soorten (Ff-wet, tab. 3) geldt momenteel een ontheffingsplicht ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen. Onder de Wet natuurbescherming genieten de vorengenoemde niet meer van een zwaarder- en strikt beschermingsregime. Na 1 januari 2017 dient er voor deze soorten enkel rekening gehouden te worden in het kader van de algemene zorgplicht, vorengenoemde maatregelen zijn dan niet meer van toepassing.

Tabel 1 Overzicht van de functie van het plangebied voor beschermde flora en fauna alsmede de verwachte effecten naar aanleiding van de beoogde ingrepen en de eventueel daarop te nemen vervolgstap.

Legenda x = ongeschikt ja = geschikt m (mogelijk) = nader te bepalen of mits maatregelen getroffen worden	vaatplanten	zoogdieren	vleermuizen	amfibieën	reptielen	vissen	broedvogels (a)	broedvogels (j)
Geschikt habitat Ff-wet, tab. 1 soort	x	ja		m	x	x	ja	
Geschikt habitat Ff-wet, tab. 2&3	x	x	x	m	x	m		x
Negatief effect op soortgroep	x	x	x	m	x	m	m	x
Aanvullend onderzoek noodzakelijk	x	x	x	x	x	x	x	x
Gebiedsbescherming	afstand		effecten		vervolgstap			
Natura2000	7km		geen		mogelijk Aeries			
Natuurnetwerk Nederland	300m		geen		n.v.t.			

Uitvoerbaarheid bestemmingsplan

De sloop en herontwikkeling leiden niet tot de (grootschalige) aantasting van beschermde natuurwaarden. Afhankelijk van de hoeveelheid woningen en omvang van de toenemende verkeersstroom kan er sprake zijn van een melding- en/of vergunningplichtige stikstofdepositie op omliggende Natura2000-gebieden. In vergelijking met andere (vergelijkbare) projecten wordt deze kas echter klein geacht, een Aeries-toets kan uitsluitel geven.. Tijdens de werkzaamheden aan en nabij watergangen kunnen effecten optreden voor kleine modderkruiper en bittervoorn.

Gedurende de werkzaamheden kan geschikt habitat ontstaan voor de rugstreeppad. Voor deze soorten dienen eventueel maatregelen te worden getroffen om effecten te voorkomen. De aanwezigheid van licht beschermde soorten (Ff-wet, tab. 1) en hun leefgebied vormen geen bezwaar voor de beoogde bestemmingsplanwijziging (vrijstellingsbesluit).

Conclusie

De realisatie van sociale woningen aan de Noordeinde te Hoogmade en de A. de Graaflaan te Woubrugge is uitvoerbaar zoals het bepaalde in de Wro (artikel 3.1.6 Bro).

Aanbevelingen

- Tijdens de werkzaamheden moet voorzichtig worden gehandeld met alle voorkomende flora en fauna (Zorgplicht).
- Wanneer ondanks zorgvuldig handelen, onderzoek en advies schade lijkt te ontstaan voor beschermde flora en fauna, dient direct contact opgenomen te worden met een ter zake deskundige.
- Alle aanwezige vegetatie of bodemmateriaal (takken, stronken) gefaseerd verwijderen. Dit om bodembewonende dieren de kans te geven in de nabijgelegen omgeving een ander leefgebied te benutten.
- Er wordt gelegenheid gegeven aan dieren, die tijdens de werkzaamheden worden gevonden, te vluchten of zich te verplaatsen naar een schuilplaats buiten het bereik van de werkzaamheden.
- Het terrein wordt ongeschikt gehouden voor rugstreeppadden (bijv. aanbrengen puinbed, voorkomen ontstaan puinhopen, egaliseren terrein e.d.) en/of ontoegankelijk gemaakt voor de soort gedurende de bouwwerkzaamheden. Dit kan bijvoorbeeld door het plaatsen van schermen van stevig plastic of worteldoek van 50 centimeter hoog en minimaal 10 centimeter ingegraven in de grond. De voorzieningen die getroffen zijn om het gebied ontoegankelijk te maken moeten zodanig geplaatst en beheerd worden dat ze hun functie ten allen tijden kunnen vervullen.
- Ten aanzien van bittervoorn en kleine modderkruiper: indien de werkzaamheden voor 1 januari 2017 uitgevoerd zullen worden is het aanbevolen om de werkzaamheden in de voorbereidende fase af te stemmen met een ecologisch deskundige om te bepalen in hoeverre er effecten zullen optreden op bittervoorn en kleine modderkruiper. Indien er significant negatieve effecten optreden zal rekening gehouden moeten worden met de kwetsbare periodes (voortplanting en overwintering) en dient een geschikte werkwijze te worden toegepast (een richting, gefaseerd in tijd en ruimte, evt. afvissen, etc.). Echter zijn beide soorten per 1 januari 2017 niet langer beschermd. Behoudens de algemene Zorgplicht gelden dan geen bijzondere voorwaarden of restricties ten aanzien van de uitvoering en inrichting. Derhalve is het aanbevolen om de werkzaamheden in en aan de watergangen uit te voeren na 1 januari 2017.
- Ten aanzien van broedvogels dienen de werkzaamheden buiten de kwetsbare periode te worden uitgevoerd c.q. opgestart. Het broedseizoen betreft indicatief de periode 15 maart t/m 15 juli. Indien de werkzaamheden om moverende redenen in het broedseizoen plaatsvinden dient, alvorens deze uitgevoerd worden, door een ter zake deskundige te worden vastgesteld of er broedende vogels of nesten aanwezig zijn. De deskundige geeft aan welke maatregelen eventueel van toepassing zijn.

Literatuur

- Bang, P. & P. Dahlström, 2005. Tierspuren. Fährten, Fraßspuren, Losungen, Gewölle und andere. BLV Buchverlag GmbH & Co. KG, München
- Creemers, R.C.M & J.J.C.W. van Delft (raxon)(redactie), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. -Nederlandse fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden
- Dietz, C., O. von Helversen, D. Nill & P.H.C. Lina, 2011. Vleermuizen: alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika: biologie, kenmerken en bedreigingen. Tirion Natuur, Utrecht.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- RVO, 2014. Soortenstandaard Bittervoorn *Rhodeus amarus*. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- RVO, 2014. Soortenstandaard Kleine modderkruiper *Cobitis taenia*. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- RVO, 2014. Soortenstandaard Rugstreeppad *Bufo calamita*. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.

Websites

www.libellennet.nl
www.raxon.nl
www.ruimtelijkeplannen.nl
www.synbiosys.alterra.nl
www.vleermuisprotocol.nl
www.waarneming.nl
www.wilde-planten.nl
www.zoogdierenvereniging.nl
www.zuid-holland.nl

We hopen u met deze rapportage voldoende te hebben geïnformeerd. Mochten er desondanks vragen zijn kunt u vrijblijvend contact opnemen.

Met vriendelijke groet,

Blom Ecologie,
ing. T.J.P. den Otter

Bijlage 1 Fotografische impressie
Bijlage 2 Ecologie Rugstreeppad

© BLOM ECOLOGIE
KERKSTRAAT 4 - 4181 AB WAARDENBURG

Niets uit deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Blom Ecologie worden gebruikt door derden. Onder gebruik worden alle vormen van kopie, openbaarmaking en elke andere toepassing begrepen. Deze rapportage mag alleen gebruikt worden voor het doel waarvoor het is samengesteld.

Blom Ecologie is niet aansprakelijk voor schade die voortkomt uit toepassing van de resultaten van werkzaamheden en/of gegevens verkregen van Blom Ecologie.

Bijlage 1 Fotografische impressie

Figuur 1 De planlocaties zijn gelegen aan de Noordeinde te Hoogmade en de A. de Graaflaan te Woubrugge.

Figuur 2 De planlocaties bestaan uit koeien-, schapen- en paardenweiden. De percelen worden omgeven door kavelssloten.

Figuur 3 De gemeente Kaag en Braassem is voornemens op de planlocaties sociale woningen te realiseren.

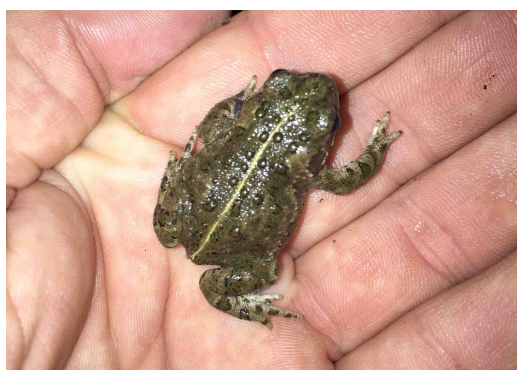
Figuur 4 De sloten zijn geschikt als leefgebied van kleine modderkruiper en bittervoorn. Tevens heeft de locatie een (beperkte) functie voor algemene broedvogels, amfibieën en zoogdieren.

Bijlage 2 Ecologie rugstreeppad

Herkenning

De rugstreeppad (*Bufo calamita*) is middelgrote pad met een lengte van circa 4,5-7 cm en korte poten. De rug heeft een grijsbruine kleur met groenige vlekken, de buik is lichtgrijs met grijszwarte vlekken. Over de gehele rug is karakteristieke lichtgele lengtestreep afgetekend. De ogen zijn geelgroen met een horizontale pupil. Mannetjes zijn in de paartijd te onderscheiden van vrouwen door een paars/blauwe verkleuring van de keel. De rugstreeppad heeft een typische en harde roep die over een afstand van 1-3 kilometer hoorbaar is (Creemers & Van Delft, 2009).

De larven van rugstreeppad zijn maximaal 2,5 centimeter lang en zwart van kleur. Oudere larven hebben een lichte keelvlak en soms een rugstreep (Diepenbeek & Creemers, 2006).

Gedrag

De rugstreeppad is een typische pioniersoort die opportunistisch profiteert van tijdelijke gunstige omstandigheden. Klimatologische veranderingen vormen in sterke mate een trigger voor migratie, voortplanting en dergelijke. Onderstaande periodes zijn dan ook indicatief. De overwintering vindt plaats van oktober/november tot en met maart. De eerste dieren kunnen vanaf begin maart de overwinteringslocatie verlaten om vervolgens al dan niet direct door te trekken naar de voortplantingslocaties. Mannen komen hier doorgaans eerder aan dan vrouwen (Creemers & Van Delft, 2009). De voortplanting vindt plaats van april-september met een hoogtepunt van half april-mei.

Habitat en verblijfplaatsen

Het geprefereerde habitat van de rugstreeppad bestaat uit een dynamisch milieu met vergraafbaar zand of fijne grond en pionierskarakter. Veelal bestaan deze uit onbeschaduwde laagbegroeide terreinen met een macroreliëf.

De vaste rust- en verblijfplaatsen van de soort kunnen worden onderscheiden in het voortplantings-, zomer- en overwinteringshabitat. Het voortplantingshabitat is aquatisch de overige habitats terrestrisch. De functionele leefomgeving bestaat uit het terrein in en tussen deze habitats.

De voortplantingslocatie bestaat uit veelal temporele, ondiepe en vegetatieloze wateren. Voorbeelden hiervan zijn greppels, rijsporen, regenplassen en geschoonde sloten. De zomer- en winterlocaties bevinden zich in hoogwatervrije terreinen. Voor de overwintering gebruikt de rugstreeppad bestaande (muizen)holletjes, graaft zich in of kruipt onder materialen zoals: stenen, boomstammen, banden en houtstapels. Voorwaarde voor het winterhabitat is dat deze plaatsen vorstvrij moeten zijn.

Populatieomvang

Rugstreeppadden verspreiden zich in diverse richtingen waardoor de minimale populatie omvangen en bijbehorend oppervlakte voor de gunstige staat van instandhouding locatiespecifiek is. Als vuistregel wordt gehanteerd dat een populatie minimaal uit 50-200 dieren bestaat en in verbinding staat met andere populaties (RVO, 2011).